

Posudek vedoucího práce

Martin Folvarčný, *Jazyková feminizace v současné portugalštině*, 2020, 99 str.

Diplomant Martin Folvarčný si zvolil jako téma své magisterské práce problematiku jazykové feminizace, což považují za téma velice aktuální, které patří v kontextu portugalské lingvistiky k tématům spíše opomíjeným.

Svou práci přehledně strukturuje na část teoretickou a část praktickou, zaměřenou na korpusový a dotazníkový výzkum. V teoretické části se zevrubně věnuje problematice samotné kategorie rodu a zamýšlí se nad jeho podstatou, tj. zda se jedná o kategorii povahy spíše gramatické nebo sémantické/lexikální. Na této kapitole oceňuji, že autor pouze nepředkládá různé lingvistické teorie, ale pokouší se souběžně o jejich analýzu a nebojí se ani vyvozovat vlastní závěry.

Po obecném nastínění problematiky fenoménu jazykové feminizace a objasnění tohoto termínu pak přechází k praktickému výzkumu, kdy se na dvou různých korpusech pokouší ukázat, do jaké míry se v praktickém jazyce objevují pokusy o feminizaci na lexikální úrovni. Demonstruje to na vhodně vybrané skupině podstatných jmen bigenerických (tzv. „comuns-de-dois“), kde se inklinování k feminizaci jejich typické koncovky – e na – a dá předpokládat nejspíše. Tuto kapitolu považují za přehledně a pečlivě zpracovanou, čemuž napomáhá i značné množství tabulek shrnujících výsledky korpusového výzkumu.

Oceňuji, že korpusovou studii pak autor doplnil i dotazníkem, který sám vytvořil a distribuoval prostřednictvím internetu. Podařilo se mu touto cestou sehnat dostatečný počet respondentů, jejichž autentické odpovědi dokreslují výsledky, ke kterým dospěla korpusová studie a potvrzují tak závěry, ke kterým autor dochází. Přináší však také nové dílčí závěry, jako např. že ženy mají větší tendenci volit přechýlenou variantu, což naznačuje, že ženy jsou si pravděpodobně více vědomy sociálního přesahu jazyka. Takové tvrzení by si pochopitelně zasloužilo hlubší a souvislejší sociolingvistický výzkum, což je ovšem spíše námět pro nějakou další diplomovou práci.

Samotné závěry práce, ke kterým autor dochází, jsou přesvědčivé a jasně potvrzují hypotézy stanovené v úvodu práce, mimo jiné tu, že tendence k přechylování je mnohem častější v Brazílii, zatímco Portugalsko je jazykově spíše konzervativní. Existuje pro tento nepopiratelný fakt nějaké vysvětlení? Dá se v Brazílii hovořit třeba o nějaké jazykové politice, která by nabádala k politicky korektnímu úzu jazyka a tudíž k preferování zviditelňování ženského rodu, jako je to (snad s výjimkou Portugalska) běžné ve většině románských zemí?

Závěr práce přináší i méně očekávatelné informace, jako např. poukázání na tendenci používat tradiční tvary „a infanta, a mestra“ v nepřechýlené podobě „a infante, a mestre“, což může být projevem jisté snahy o hyperkorektnost (tj. mluvčí si jsou vědomi dominantní normy nepřechylovat slova končící na – e a rod vyjadřovat pouze determinantem), stejně jako důkazem toho, že koncovka těchto bigenerických substantiv může představovat pro mluvčí problém spíše jazykový než sociální (tj. mluvčí si jsou vědomi, že maskulina končící na – e

mohou ve femininu buď zachovat tvar končící na – e, nebo mohou přijmout koncovku – a, ale plete se jim, u kterých slov použít kterou koncovku.).

Jak je z výše řečeného patrné, domnívám se, že autor téma zpracoval důkladně, přehledně, fundovaně a dlužno dodat, že i velmi samostatně. Práce splňuje všechny formální náležitosti kladené na tento typ práce a obsahuje všechny povinné části. Doporučuji ji tudíž k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit známkou ***v ý b o r n ě***.

V Olomouci, 2. srpna 2020

Mgr. Petra Svobodová, Ph.D.